

พลังของภาษา

อย่าเกียจคร้านการเรียนเร่งอุตสาหกรรม
มีวิชาเหมือนมีทรัพย์อยู่นับแสน
จะตกถิ่นฐานใดคงไม่แคลน
ถึงคับแค้นก็พอยังประทังตน
อันความรู้รู้กระจ่างแต่อย่างเดียว
แต่ให้เชี่ยวชาญเกิดจะเกิดผล
อาจจะชักเชิดชูฟูสกนธ์
ถึงคนจนพงศ์ไพร่คงได้ดี

พลังของภาษา

หมายถึง การใช้ภาษาเพื่อบ่งบอกถึงพลังในการโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกคล้อยตามและเชื่อมั่นตามที่ผู้ใช้ภาษานำเสนอ หรืออาจเรียกว่า การชักนำอารมณ์ให้ไปสัมผัสกับสิ่งต่างๆ ที่ผู้ใช้ภาษาเขียนหรือบอกเล่านั่นเอง ดังนั้นนักเรียนต้องใช้ภาษาที่มีพลังและลึกซึ้งกินใจ เพื่อการถ่ายทอดความรู้สึกหรืออารมณ์ เรียกอีกอย่างว่า **มายาแห่งภาษา**

- **1. มายาในการกำหนดความคิด**

- 1) ภาษาเปลี่ยนสัญลักษณ์ให้เป็น 'ความเป็นจริง'

ที่จริง ภาษา (รวมถึงตัวเลข) เป็นเพียงสัญลักษณ์ที่เราใช้แทนหรือใช้เรียกความเป็นจริงบางอย่างเท่านั้น แต่เมื่อชินกับมันนานเข้า เราก็มักจะลืมไปว่ามันเป็นเพียงสัญลักษณ์ แต่กลับไปยึดถือมันเป็น 'ความเป็นจริง'

2) ภาษาเปลี่ยนการตีความเป็น 'ข้อเท็จจริง'

เวลาเราพูดว่า "ต้นเป็นคนสูง" เรามักนึกกว่าเรากำลังพูดถึงข้อเท็จจริงแทนที่จะสำนึกกว่าความสูงเป็นเรื่องของการตีความ ต้นจะสูงหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าเรากำลังเทียบเขากับใคร กับคนไทยหรือกับฝรั่งตัวใหญ่ยักษ์

ในทำนองเดียวกัน เวลาเราต่อว่าเพื่อนว่า "เธอไม่สนใจฉัน" เราก็กำลังคิดว่าการตีความของเราเป็น 'ข้อเท็จจริง' อันควรแก่ความเสียใจ โดยเราลืมไปว่ามาตรวัดและวิธีแสดง 'ความสนใจ' ของแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน เมื่อพฤติกรรมที่ผูกกับความหมายของคำว่า 'ความสนใจ' ในพจนานุกรมส่วนตัวของเราไม่ตรงกับสิ่งที่เพื่อนเราแสดงออก เราก็สรุปว่านั่นย่อมน 'แปล' ว่าเขาไม่สนใจเรา

3) ภาษากลบเกลื่อนความเป็นจริงที่ไม่พึงปรารถนา

บางครั้ง ภาษาก็ช่วยให้เราหลีกเลี่ยงไม่ต้องเผชิญหน้ากับความ เป็นจริงที่ไม่พึงปรารถนา หรืออย่างน้อย ก็ทำให้ความหนักหนาของ มันดูเบาลง เช่น

- เราใช้คำว่า 'จากไป' แทนคำว่า 'ตาย'
- หมอบอกว่าคนไข้มี 'ทูเมอร์' แทนที่จะพูดว่า 'เนื้องอก'
- เราบอกตัวเองว่าเราไม่ได้ 'หลอกลวง' เราแค่ 'ไม่ยากทำให้เขา เสียใจ' เท่านั้น และเมื่อเราหลงเชื่อภาษาที่เราใช้ เราก็อาจจะ 'หลอกลวง' ได้บ่อยๆ โดยเชื่อจริงๆ ว่าที่เข้าไปก็เพื่อประโยชน์ของคนที่เราโกหก - โดยไม่ได้รู้สึกว่าเป็นความผิดอะไร

1. มายาในการกำหนดปฏิภิกิริยา

1) ภาษาสามารถกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมโดยอัตโนมัติ

ชายคนหนึ่งมาทานแกงเผ็ด เขาชอบมันมากจนออกปากขอสูตร แต่ทันทีที่รู้ว่ามันเป็นแกงกระเพาะหมู เขาก็วิ่งเข้าห้องน้ำไปอาเจียนทันที ปฏิภิกิริยานี้ไม่ได้เกิดจากตัวอาหารเอง แต่เป็นปฏิภิกิริยาต่อ 'คำ' หรือต่อ 'ชื่อ' ของสิ่งที่ร่างกาย (อย่างน้อยก็ลิ้น) ของเขาชอบมาก

หรือถ้าใครน้ำลายสอเวลาพูดถึงมะม่วงเปรี้ยวจัดโดยไม่ต้องเห็นของจริง คนนั้นก็กำลังพ่ายแพ้ต่อมายาแห่งภาษา ไม่อยากเชื่อก็ต้องเชื่อว่าภาษาสามารถก่อให้เกิดปฏิภิกิริยาที่อยู่เหนือการควบคุมและอยู่นอกความตั้งใจ

2) ภาษาทำให้เราติดกับความเชื่อที่แฝงมากับคำ

บ่อยครั้งที่คำต่างๆ จะมีภาพเหมารวมผูกติดมาด้วย เราเรียนรู้ภาพเหล่านี้ไปพร้อมกับคำและติดกับความเชื่อที่แฝงอยู่ในคำนั้น เช่น

- ชาวต่างชาติเคยมาปรารภอย่างไม่พอใจว่าถูกผู้ชายบ้านเรา
แต่ะอั้งอยู่เรื่อย เหตุเกิดก็เพราะผู้ชายหลายคนคิดว่าขึ้นชื่อว่า 'ฝรั่ง'
แล้ว ย่อมไม่ถือสาเรื่องการถูกเนื้อต้องตัว

ความเชื่อทำนองนี้มักฝังอยู่ในภาษาเสียจนยากจะปลดมันออก
ลองทดสอบกับตัวเองดูก็ได้ว่ารู้สึกอย่างไร ตัวอย่างเช่น

- คนยากกว่าผี

ผู้ดีว่าศพ

"คนยากหากว่าม้วย
ว่าผีหนีหน้าฝัน
ผู้ดีศิษีวัน
ว่าศพบนอบเกล้า

อาสัญ
ผ่านหน้า
วายวอด แลพ่อ
อกไอ้พาสนา..."

3) ภาษาสามารถปลุกเร้าอารมณ์และความไม่ฝัน

ภาษาส่วนใหญ่ล้วนแฝงค่านิยมและอารมณ์บางอย่าง ตัวอย่างเช่น - หลายคนจะรู้สึกอบอุ่นกับคำว่า 'บ้าน'

- รู้สึกไม่ดีต่อคนที่ทำตัวไม่ดีกับ 'แม่'

- การใช้คำยากๆ หรือภาษาต่างประเทศทำให้ผู้พูดดู 'ขลัง' หรือ 'มีภูมิ'

บางครั้ง กับคำบางคำ ภาษาก็สามารถปลุกเร้าให้คนถึงขนาด ยินดีตายได้เพื่อ 'ชาติ' เพื่อ 'อิสรภาพ' เพื่อ 'ประชาธิปไตย' และ อะไรอีกหลายๆ อย่างที่เป็น 'นามธรรม'

ขอฝันใฝ่ในฝันอันเหลือเชื่อ
ขอสู้ศึกทุกเมื่อไม่หวั่นไหว
ขอทนทุกข์รุกรโรมโหมกายใจ
ขอฝ่าฟันผองภัยด้วยใจทะนง
จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด
จะรักชาติจนชีวิตเป็นผุยผง
จะยอมตายหมายให้เกียรติดำรง
จะปิดทองหลังองค์พระปฐมมา

(เพลงพระราชนิพนธ์ ความฝันอันสูงสุด)

“เพื่อลบคราบน้ำตาพระราชารัฐ
สักพันชาติจักสู้ม้วยด้วยฤทธิ์
แม้ชีพใหม่มีเหมือนหวังอีกครั้งครั้น
จักน้อมพลีชีพนั้นเพื่อมวลชน”

(จิตร ภูมิศักดิ์)

กล่าวโดยสรุป

- **พลังภาษา** คือ อำนาจของภาษา คนเรียนรู้ภาษาจากทุกคน และทุกสิ่งรอบตัว พลังภาษา มีดังนี้

๑. **ภาษาเป็นผู้สร้างสังคม** ภาษามีอำนาจบังคับให้เราต้องปฏิบัติตามสังคม ตามความต้องการของสังคม

๒. **ภาษาสะท้อนความคิดความเป็นตัวตนของคน** ผู้ใช้ภาษาได้ดี จะทำให้ผู้อื่นมีความสุขจากสารดี ๆ ที่สื่อ ในทางตรงกันข้ามผู้ใช้ภาษา ถ้าเป็นคนจิตใจไม่ดีจะใช้ภาษาในทางทำลาย กล่าววาทะจตุรจิต ทำให้คนรอบข้างเป็นทุกข์สังคมเสื่อมในที่สุด

๓. การใช้ภาษาของคนในสังคมเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
ของคนในสังคมนั้น การใช้ภาษาไทยจะต้องคำนึงถึง
วัฒนธรรมต่างๆ เช่น การใช้ภาษากล่าวถึงสิ่งที่เป็นมงคลหรือ
อัปมงคล เช่น การตั้งชื่อ การปลูกต้นไม้ การแต่งงาน